

esnòb com els altres, els quals avorreix i maltracta, però més simpàtic; i digne del final feliç, que ens produeix una sensació d'alliberament d'algun monstre.

PERÒ "LA MÀ MORTA"...⁴

Un altre tret anglès, afortunadament imutable en el vigor: la llibertat d'expressió. Altrament, tot l'edifici de l'humor i de la sàtira s'esfondra, i cap dels noms esmentats, ni el reaccionari Waugh, no hauria pogut existir. No fa gaire, el Suplement Literari del "Times", una institució ell mateix, consagrava l'editorial al problema de la censura, i sobretot de la "llista negra" amb què la dictadura sud-africana administra l'exercici de la publicació. Darrerament han estat bandejats diversos llibres editats per Penguin Books, i es dibuixa un moviment contra els escriptors d'origen anglès, fins al punt que algú ha pogut fer observar que l'anglès esdevenia a l'Àfrica del Sud la llengua de l'anàlisi dissident i de la "crítica". I el "Times" acaba dient: "Per a qualsevol govern que cregui de bona fe en la preservació i en el progrés de la civilització, només hi ha una política possible en aquesta matèria: garantir totalment l'expressió lliure de l'opinió".—JOAN TRIADÚ.

4. *The Dead Hand again.* — "The Times Literary Supplement", 30-VII-1964.

QUESTIONS OBERTES

QUAN ELS NOMS AJUDEN A FER LA COSA

En el número de maig de SERRA D'OR hi ha un article molt interessant del filòleg Joan Corominas sobre *Qüestions onomàstiques*. L'apartat E d'aquest treball, dedicat als cognoms, és important per a molts catalans.

Jo, que vaig néixer amb el pes de poder triar formes escrites en els cognoms patern i matern, sé des de petit fins a quin

punt pot afectar aquest afer de les grafies. En el si d'una família, canviar l'ortografia de la placa de la porta és una decisió greu: el posat sever i el repte contingut dels parents obliguen a pensar-s'hi. Però, d'altra banda, per a algú que estimi com és degut el seu idioma, carregar tota la vida els cognoms mal escrits és una creu excessiva.

En casos així, però, no n'hi ha prou amb un consell de filòleg (presoner ell mateix del fetitxisme onomàstic), sinó que la qüestió entra en un terreny legal ple de complicacions per al profà. En la nostra vida, els papers oficials tenen més força que els caients familiars. ¿Fins a quin punt podem canviar, per un simple acte de la nostra voluntat, una forma consagrada en els registres civils? Sembla un terreny delicat, les formes oficials no es poden tocar... Però, és realment així? ¿Hi ha de debò un respecte tan gran per les grafies tradicionals? Jo crec que no.

Puc aportar ara un testimoni personal, directe i recent. Després d'una llarga absència del país, en tornar-hi i arregar els papers una vegada més, em trobo que a les primeres topades el meu cognom patern perd una consonant i, alhora, l'accent que podria substituir-la. Queda, amb presència obligadora, com a *Caldes*... En un segon papereig, la metamorfosi es poleix, i veu la llum un sorprenent *Coldes*. "Aquest — penso — ja no sóc jo ni ningú de casa." Si ens deixem endur per la facilitat, em poden objectar que no costa gens de cridar l'atenció d'un funcionari i fer-lo rectificar. El cert és que vaig provar-ho, però el buròcrata, sever i eficient a la seva manera, s'inclinava a fer-me entendre que, si jo fos raonable i amb ganes de donar facilitats, em diria *Gálvez*, i llestos. Per a ell, sortir-se de les seves entranyables terminacions de península endins, era una aventura tan gran com ho era per a un personatge d'un conegut conte alemany haver d'endevenir el nom d'un follet que es deia Rumpelstixen.

Per mandra, per una mena de deserció cívica, deixem fer, i així ens passa que, molt sovint, quan alguna família alça defensivament la bandera del cognom mal escrit, i es posa sentimental pensant en l'avi i en el pare i en les targetes bellament gravades amb lletra anglesa, no fa res més sinó consagrar i perpetuar, i fer-se seva, la ignorància d'algun obscur empleat oficial, mort i enterrat fa anys. En fi: sobre tot això ja estem d'acord, i potser no caldria parlar-ne. Però, ¿què s'ha de fer, legalment, per netejar els cognoms catalans de grafies incorrectes? Ja tenim l'opinió dels filòlegs; seria bo que ara ens diguessin la seva els juristes.— PERE CALDERS.